

คำศัพท์สัมพันธ์ คำศัพท์ประจำฤดูกาลของเดือนกุมภาพันธ์

เดือนกุมภาพันธ์ มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ทิซารางิ (如月) แต่ทว่าเป็นเดือนที่ความหนาวหนักกลับมาเยือนจนต้องใส่เสื้อเพิ่ม โดยมีคำเชื่อมโยงที่ว่า “絹更” (เดือนที่จะสวมใส่ใหม่เพิ่มขึ้น) หรือ “衣更月” (เดือนที่สวมใส่เสื้อผ้าเพิ่มขึ้น)

ตามปฏิทินทางจันทรคตินั้น เมื่อความหนาวบรรเทาลง ย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ “ริคซุง” ก็จะเป็นช่วงเวลาของการต้อนรับฤดูใบไม้ผลิ ปรากฏกลางวันก็จะค่อยๆยาวนานออกไป สภาพอากาศจะสามวันหนาวสี่วันอุ่น (อากาศจะหนาวติดต่อกันประมาณ 3 วัน และจะอบอุ่นติดต่อกันอีกประมาณ 4 วัน) พร้อมกับการย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิทีละชนิด

นอกจากนั้น “อุซุอิ” เป็นอีกคำที่อยู่ในยี่สิบสี่คำที่บ่งบอกฤดูกาลตามปฏิทินทางจันทรคติเช่นเดียวกับคำว่า “ริคซุง” คำนี้อาจไม่เป็นที่รู้จักกันมากนัก เป็นคำที่หมายถึงน้ำแข็งและหิมะละลายกลายเป็นน้ำ จากช่วงนี้เป็นต้นไปความหนาวเย็นจะผ่านพ้นไป สายลมแรกแห่งฤดูใบไม้ผลิพัดพริ้ว บางพื้นที่จะเริ่มได้ยินเสียงนกอุกอุซุร้อง และจะถือเอาเป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้นตระเตรียมการเพาะปลูกกันมาแต่โบราณ

เมื่อลมแรกแห่งฤดูใบไม้ผลิพัดผ่านเข้ามา ต้นไม้ใบหญ้าก็จะเริ่มแตกใบอ่อน ดังนั้น ในเดือนกุมภาพันธ์จึงมีชื่อเรียกอย่างอื่นๆ อีกว่า กุซะกิสาริซึกิ (เดือนแห่งต้นไม้ใบหญ้าผลิดอกออกใบ) อุเมะมิซึกิ (เดือนแห่งการชมดอกบ๊วย) โคะ โนะ เมะซึกิ (เดือนแห่งการผลิยอดอ่อน)

นอกจากนั้น กุมภาพันธ์ ยังเป็นเดือนที่มีจำนวนวันในปฏิทินน้อยที่สุด วันเวลาผ่านไปแบบไม่ทันรู้ตัว ดังนั้น จึงมีสำนวนที่ว่า “นิกะชิวะนิกะรุ” (เดือนสองหนี) ขณะที่ความเหน็บหนาวกับความอบอุ่นสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามา ฤดูใบไม้ผลิก็กำลังย่างก้าวเข้ามารออยู่ใกล้ๆ นี้เอง

ことばの歳時記 ～2月の季語～

2月の別名を如月 (きさらぎ) と呼びますが、寒さがぶりかえし衣を更に着る月ということから、「絹更月」や「衣更月」と綴ることもあります。

ただし暦の上では、寒さがあけて春に入る日とされる「立春」を迎え、だんだんと昼が長くなり、三寒四温 (寒い日が三日ぐらい続くと、そのあと四日ぐらいは暖かい日が続くこと) しながら、徐々に春に向かっていきます。

また、立春と同じく二十四節気のひとつである「雨水」。あまり知られてはいませんが、氷雪が溶けて雨水となるという意味で、この頃から寒さも峠を越え、春一番が吹き、鶯の鳴き声が聞こえ始める地域もあり、昔から農耕の準備を始める目安とされてきました。

春一番が吹くと、草木の芽が張り出す月であることから、2月は草木張月 (くさきはりづき) や梅見月 (うめみつき)、木目月 (このめつき) などの別名もあります。

ちなみに2月は、カレンダーの日数が一番少ない月で、あっという間に日にちが経つことから、「2月は逃げる」と表現します。寒さと温かさが交互に入れ替わりながら、春はすぐそこまでやって来ています。